

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. IV. An qui non potest recitaré vnam horam integram, teneatur ad
recita[n]dam partem eius, quam potest?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

nes, & singulas horas Canonicas, est certum; & dubitatur, an ratione ægri- tudinis obliget ad eas horas; quinimo dū dubitatur, an possit illas recitare si- ne gravi incōmodo, dubitatur, an obli- get hic, & nunc: ergo re ipsa obligatur ægrotus in hoc dubio.

21. Sed solutio huius obiectionis multum prodest ad confirman- dam doctrinam traditam. Etenim quando præceptum tale est, quod non obliget cum gravi detrimento, & ea dubitatio inducit, aut constituit peri- culum eius detrimenti, tunc præcep- tum non obligat; nam idem iudicium fit de detrimento, ac de periculo il- lius. In nostro ergo casu id ita evenit: nam præceptum recitandi horas Canonicas non obligat cum gravi detrimento valetudinis; cum ergo du- bitatur, an possit ægrotus recitare ali- quam partem officij Canonici, ea du- bitatio est, an recitatio eius partis al- latura sit detrimentū ægroti; id enim perinde se habet, ac timere periculum eiusmodi detrimenti: & ideo dum du- bitatur, an possit recitare, rationabili- ter timetur periculum detrimenti: & ita ægrotus liber manet ab obligatio- ne præcepti.

22. Deinde, quando dubitatur de obligatione præcepti ob talem cir- cumstantiam, quæ ex vna parte mini- ratur detrimentum, ex altera vero in- ducit in perplexitatem, & scrupulum; cum homo ex tali circumstantia ver- setur inter duo pericula valetudinis, & conscientiæ, talis circumstantia, quæ talem dubitationem producit, omnino excusat ab obligatione præ- cepti. Dicendum ergo est, ægrotum non solum excusari ab obligatione recitandi eam partem officij, quam pro certo non potest; sed etiam eam partem, de qua dubitatur, an possit illam recitare sine gravi detrimento.

23. Ad obiectionem ergo dicen- dum est, quando humanum præcep-

tum est certum, & dubitatur an talis circumstantia excuset, standum est pro possessione præcepti, si id dubium non inducit periculum nocenti, maxime quando inducit simul peri- culum incidendi in perplexitatem conscientiæ ob difficultatem deter- minandi, quantum futurum sit detri- mentum, non potest prævalere posses- sio præcepti, sicut nec ipsum præcep- tum cum eo periculo detrimenti. Et in his patet, quid dicendum sit ad rationem dubitandi propositam initio capituli primi.

CAPVT IV.

An qui non potest recitare unam horam integram, teneatur ad recitandam partem eius, quam potest?

SUMMARIVM.

Exemplum de impotentiâ in Primâ, vel in Matutino. num. 24.

Discrimen inter partes vnius horæ ad horas, & partes Officij ad totum of- ficium. Ex P. Suar. num. 25.

Opinio P. Suarii ex hoc discrimine. num. 26.

Refertur alia opinio. n. 27.

An illa subiaceat damnationi? n. 28.

Non subiicitur damnationi, neque vir- tualiter. n. 29.

Præceptum de singulis horis esse præ- ceptum de re dividuâ, probabilius est. num. 30.

Qualibet hora, & quilibet Psalmus per se est expetibilis ad Dei laudem. num. 31.

Ecclesia ita videtur intendere singu- las horas, sicut totum officium, num. 32.

Qui inverteret ordinem vnius horæ sine causâ, aliquantulum peccaret. n. 33.

In materia Religionis, si detur dubium, eli-

eligenda est pars, qua faveat Religioni. num. 34
 Ut teneatur egrotans etiam ad partem horæ, debet esse certum, quod absque nocumento possit. n. 35.

24. **E**Xemplū huius quæstionis proponi potest in Prima dominicali officij Canonici: circa quam inquiritur, an qui non potest recitare symbolum S. Athanasij, preces, & reliqua, v.g. quia amputata invenit in Breviario duo folia, neque habet unde suppleat, teneatur ad recitandum quatuor psalmos cum orationibus antecedentibus; an potius, quia non potest recitare totam Primam, ad nihil teneatur? Similiter qui ex matutino non potest recitare lectiones, & responsoria, sed solos psalmos defectu Breviarij, an teneatur ad recitandam eam partem horæ, quam potest.

Suar.

25. P. Suarez tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 28. nu. 26. sic differit: *Aliud est, comparare singulas horas Canonicas ad partes, ex quibus constāt, aliud vero comparare omnes septem horas ad totum officium unius diei, quod est velut adæquata materia, vel actus huius præcepti. Si primam comparationem faciamus, recte dicitur, neminem obligari ad dicendam aliquam horam, qui non possit saltem maiorem eius partem dicere, quia unaquæque hora præcipitur ut quædam actio perfecta; & ideo si non possit ita fieri, ut nomen illud mereatur, non nascitur obligatio dicendi illam. Minor autem pars Prima v.g. (& sic de alijs) non potest dici Prima, imo neque dimidia pars, sed oportet ut saltem præcipue, & quasi substantiales eius partes dicantur, quo circa etiam si in singulis horis posset quis dicere aliquas partes minimas, si nullam earum potest maiori ex parte dicere, nihil profecto dicere tenetur, etiam si omnes illæ particula simul sumptæ bonam aliquam partem totius Divini Officij*

conficere videantur. Quia non possunt per modum unius horæ, nec per modum Canonici Officij recitari. Si ergo in hoc sensu locutus est Navarrus, verum est eius arbitrium, neque contra hunc sensum procedunt obiectiones factæ, ut constat.

26. Itaque iuxta sententiam P. Suarij, qui non potest dicere maiorem partem Primæ, non tenetur reliquam partem recitare, quia Ecclesia præcipit tibi, ut recites Primam; & minor pars medietate, imo nec ipsa medietas, potest dici absolute Prima; dicitur autem Prima, quamvis aliqua minor pars defit, quia v.g. deest aliquod folium in Breviario, quod suppleri non potest.

27. Eandem sententiam tenet P. Thom. Sanchez lib. 1. Sum. cap. 19. num. 8. Vbi referens sententiam Navarri asserentis, eum, qui defectu Breviarij non possit recitare lectiones, & earum responsoria, teneri ad recitandos psalmos ex eo principio, quod maior pars trahit ad se minorem; reprobat hunc discurrendi modum, & ait: *Si matutinum esset ferie, vel sancti simplicis, credo, eos non excusari, quia omisio trium lectionum, & earum responsorium, quæ ad integrum matutinum desideratur, esset materia parva, ac proinde moralem matutini integritatem non tolleret. Secus si esset matutinum festi duplicis, aut semiduplicis, in quo novem lectiones, & octo responsoria omittenda essent: tunc enim cum ea sit pars notabilis, qua omissa non satisfacit integre moraliter præcepto, ideo nullatenus id præceptum obligat.*

28. Et quidem videbitur alicui, hanc opinionem subijci huic damnationi, si non expresse, saltem virtualiter. Nam quod est antecedens inferens propositionem damnatam, virtualiter manet damnatum, ut sæpe diximus; sed ex eo quod ille, qui non potest recitare partem notabilem

ma-

matutini, non tenetur ad reliquum eiusdem matutini; videtur inferri à paritate rationis, quod qui non potest recitare matutinum, & laudes, non teneatur ad reliquas horas: ergo similiter ea propositio manebit virtualiter damnata.

29. Affero tamen, eam sententiam Suarij neque virtualiter manere damnatam: nam ut sæpius dixi, ut propositio maneat virtualiter damnata ex illatione, debet illatio esse evidens. Ex hac autem sententia non inferitur evidenter propositio damnata; quia Authores eius sententiæ assignant manifestum discrimen. Nam præceptum Officij Canonici continet materiam dividuam, quæ dividitur in septem horas canonicas; at vero præceptum ut terminatur ad unam horam, v.g. ad Primam, cum terminatur ad Primam, ut Primam, præceptum illud continet materiam individuam; & cum una pars Primæ minor medietate, non sit absolute Prima, non censeatur moraliter ea minor pars. Admisso ergo hoc discrimine, non inferitur evidenter, quod qui non potest recitare matutinum, & laudes, non tenetur ad reliquas horas, ex eo quod ille, qui non potest recitare maiorem partem Primæ, non tenetur recitare minorem. Dicendum ergo est, eam sententiam Suarij, & Thomæ Sanchez esse probabilem, donec Romana Cathedra non declaraverit oppositum.

30. Adhuc tamen probabilior mihi videtur sententia asserens, præceptum recitandi singulas horas, terminari ad illas divisibiliter, ita ut teneatur quis partem horæ recitare, quæ potest, si reliquam partem non potest. Probat. Ut præceptum censeatur continere materiam individuam, requiritur, ut detur fundamentum vrgens ad censendum, quod tale præceptum respicit partes suæ materiæ indivisibiliter, & per modum unius: sed

non datur fundamentum vrgens, ut censeatur hoc præceptum de singulis horis recitandis, respicere unamquamque horam indivisibiliter, & per modum unius: ergo præceptum de singulis horis recitandis non debet censeari continere materiam individuam; atque adeo qui non potest recitare aliquam partem magnam Primæ, tenetur recitare reliquam partem.

31. Probat. minor. Nam quælibet hora componitur ex psalmis, & quævis oratio per se est expetibilis ad laudandum Deum, & devotionem augendam: ergo non est, cur Ecclesia suo præcepto intendat indivisibiliter illum ordinem Matutini, Primæ, &c. & non intendat recitationem singulorum psalmorum, & orationum.

32. Confirmatur primo. Nam sicut Ecclesia ita intendit, recitari omnes horas canonicas, ut etiam intendat singulas, verisimile est, imo plusquam verisimile, quod ita intendat, recitari horam canonicam, ut intendat etiam singulos psalmos, & orationes: ergo non est, cur præceptum censeatur procedere indivisibiliter circa materiam cuiuslibet.

33. Confirmatur secundo. Si propter aliquid præceptum recitandi Primam deberet procedere indivisibiliter circa suam materiam, maxime propter servandum illum ordinem, & quasi artificium, quod habet illa hora canonica: sed quamvis ille ordo non servetur, non violatur graviter id præceptum; nam qui diceret symbolum S. Athanasij ante psalmos, & preces diceret post *Pratiofa*, licet peccaret venialiter, non tamen violaret graviter præceptum: ergo id præceptum non procedit indivisibiliter circa suam materiam.

34. Confirmatur tertio. Nam ut docui in 1. part. Cris. Theol. disp. 17. cap. 2. cum PP. Suario, Thoma Sanchez, & alijs, quoties in materia fa-

Suar.
Tho. Sa.

vora-

vorabili, præcipue Religionis, oritur dubium ex varietate opinionum, ea opinio eligenda est, quæ est favorabilior Religioni, taliter quod probabilitas opinionis minus favorabilis limitetur, & talis opinio non maneat practice probabilis; sed sententia, quæ dicit, præceptum recitandi matutinum, vel Primam, &c. procedere divisibiliter circa suam materiam, ita ut extendatur ad totam horam, & ad singulas eius partes, est favorabilior Religioni, & cultui Dei: ergo hæc sententia omnino est tenenda in praxi. Minor patet: quia favorabilior est cultui Dei, quod ita obligatus maneat quis ad horam recitandam taliter, quod si non possit totam recitare, teneatur ad partem, quam quod excusetur à recitanda parte, quando non potest recitare totam; quia, quando non potest recitari tota hora, magis favet cultui Dei, recitare aliquid, quàm nihil recitare.

35. Neque ex hac sententia sequitur, quod ægrotus incidat in perplexitatem, & scrupulos. Standum enim est in ea doctrina, quam cum Suariorum, & Thomæ Sanchez tradidi cap. 3. ut obligetur infirmus recitare aliquam partem officij, debere esse omnino certum, quod potest recitare sine illo nocimento; nam si dubitatur, an sit nasciturum, omnino non tenetur propter ibi dicta.

Suar.
Tho. San

CAPVT V.

Enodantur non nullæ questionculæ.

SUMMARIVM.

Quid dicendum de cæco scienter memoreriter partem officij? n. 36.

Quid de impotente ad Matutinum, & potente ad Laudes? n. 37.

Iste utique tenetur ad Laudes, quas potest. num. 38.

Laudes habent formam unius horæ. num. 39.

Item, possunt dici in choro separatæ. num. 40.

Quid de potente recitare unum tantum Nocturnum ex Matutino? num. 41.

36. **I**nquires primo, an cæcus excusetur à recitatione partis officij, quam memoria retinet eodem modo ac ægrotus iuxta dicta cap. 3. Nam aliquibus videtur, eodem modo in cæco, qui non laborat alio morbo, quando cæcitat, ac in ægrotis ducendum esse, & asserendum. Dicendum tamen est, non esse in cæco, alias sanitate particeps, eandem rationem, ac in ægrotis. De ægrotis enim præcipue fabricitate, dubitatur, an illa pars officij afferet nocimento, & hoc modo periclitatur, quod non evenit in cæco alias sano.

37. Inquires secundo. An qui non potest recitare Matutinum, potest autem Laudes; teneatur ad Laudes recitandas? Ratio, quæ occurrit pro parte negante obligationem, est, quod Matutinum, & Laudes constituunt unam horam; unde solum Matutinum non est hora integra, sed pars unius horæ Canonice: at iuxta sententiam P. Suariorum, & P. Thomæ Sanchez, quam cap. præced. proposui, non habet obligationem recitandi partem unius horæ, qui maiorem partem illius non potest recitare: ergo qui non potest recitare Matutinum, quæ est multo maior pars, non tenebitur ad Laudes.

38. Dicendum tamen est, eum, qui non potest recitare Matutinum, potest autem Laudes, teneri ad recitandas, etiam iuxta sententiam Suariorum supra memoratam. Tum quia commune est, illas censeris duas diversas ho-

Suar.
Tho. San